

Csillag Lajos

A HUSZONNYOLCADIK NAPON

„Beszelnünk kell.”

Mondom halkán a Buboréknak, miközben a fenekét simogatom. Rám se hederít, csak tovább bámulja hason fekve a tévét.

– Hallod? – csapok a fenekére. – Figyelj ide kicsit, baszki!

Buborék néha olyan, ha valami nem tetszik neki, napokig nem áll szóba velem. Azt hiszem, lassan minden férfiaság eltűnik belőle. Most épp a bekrepált légkondi miatt rágott be rám. Mert „nem vagyok hajlandó szólni a szobaszerviznek”. Úgyhogy rögtön azután, hogy reggel megérkeztünk a szállodába, anyaszült meztelenre vetkőzött és egész nap a tévét kezdte el bámulni az ágyból.

Csillog rajta a veríték, ahogy a képernyő megvilágítja a hátát.

Felnyomja magát, hátradől és a bal kezével kitapogatja az éjjeli-szekrényen a távirányítót. Néhány másodpercre megállapodik egy főzőcsatornán, ahol egy negyvenes molett nő gesztenyepürét szuszakol egy kizsigerelt pulykába. Aztán tovább váltogat, egy pillanatra felvillan egy formás fenék, majd félmeztelen fickó gitárral és egy újabb villanás után én tűnök fel a képernyőn, ahogy a Radetzky-indulót vezényelem egy újévi koncerten, Bécsben.

– Aha! – vigyorodik el Buborék, és a tévé felé hasal az ágyon. Kezeit pedig lelógatja maga elé. Én pedig ráfekszem. A fenéke az ágyékomnak szorul, és a citromos sampon szaga párolog fel csapzott hajából. A bal vállába harapok és jobb kezemmel a földön heverő távirányító után nyúlok.

– Hé, hé, hé! Ne már! – szisszen fel.

– Ne nézzük már ezt! – nyögöm, amint meglátom Tim arcát a hátrében jobb vállam fölött a rézfúvósok között.

Trombitán játszott, hogy pontos legyenek. Igazi reménységnek számított, örjítően nagy egóval, mégis baromira elenyésző magabiztossággal. A srác szülei Kubából menekültek, majd néhány év után az USA-ból. Az apja valami pártfunkcionárius lehetett még a szigeten.

Amikor Tim bevallotta neki, hogy meleg, az öreg állítólag megígértette Timmel, hogy csakis aktív lesz. Tim szerint az apja mindig is attól félt, hogy egyszer csak visszaráncigálják őt és a családját Kubába,

a fiát pedig börtönbe zárják a homoszexualitása végett. Az apa, hogy végképp a frászt hozza a Timre, a kezébe nyomott egy Reinaldo Arenas regényt. Állítólag személyesen ismerte a fickót, és arra kérte Timet, olvassa el. Habár annyira rühellte a fickót, hogy amikor átnyújtotta a könyvet, ki is köpött oldalra, Tim apján addigra már annyira úrrá lett a paranoia, hogy elkéseredetten és egyben bizalmaskodó ábrázattal nyújtotta át Timnek a *Mielőtt leszáll az éjt*, amit Tim velem is elolvastattam.

– Akkor ezek szerint apád is „bugarrón” volt – jegyeztem meg Timnek, amikor előadta az egész sztorit az apjáról és arról kérdezgettem, hogy tetszett a könyv.

– Fogalmam sincs. Szerette anyámat, ebben biztos vagyok – meláztott Tim. – De most, hogy így mondod, lehet benne valami. Elképzelhető, hogy apám meleg volt. – Hirtelen felugrott az ágyról, az ablakpárkányhoz sétált. Ekkor volt alkalmam jobban megfigyelni őt, és ahogy elnéztem a sziluettjét, láttam, hogy a jobb karja aránytalanul, legalább tíz centivel hosszabb a balnál.

Buborék hirtelen összerándul alattam és finoman lelök magáról.

– Megyek egy helyre – suttogja. Feltápáskodik az ágyról és a fürdőszobába sétál. Magára csukja az ajtót és hallom, ahogy lehajtja az ülökét és vizelni kezd. Én pedig kettesben maradok Timmel. Valahányszor a fiú feltűnik a tévé képernyőjén, a farkamon megfeszül a bőr, de csak addig, amíg a bevégzés tart. A pár pillanatig tartó snitt után azonban újra elernyed, mint egy kamaszé, akire rányit az anyja pornónézés közben.

Azt hiszem a koncert alatt is végig merevedésem volt.

Egy pillanatra az villan be, hogy anyaszült meztelenül, óriási erekcióval, a farkammal vezényelem A Walkűrök lovaglását vagy a Triccs-Traccs-Polkát.

Aztán megint ott vagyok Bécsben. Timen kívül mindenkit eltüntettem a színpadról. Ezt akkoriban amúgy is gyakran csináltam. Azt gondoltam, hogy a zenében egyedül maga az ember a sallang, a legfőlösbesebb elem.

Mekkora baromság.

Pedig felnőtt ember voltam, mégis képes rá, hogy ilyen hülyeségeket képzelegjek. Éppen ezért minden koncerten, mikor felléptem az emelvényre, egy pillanatra behunytam a szemem, és mire újra kinyitottam, minden zenészt eltüntettem a színpadról.

Timmel ez nem sikerült már az első próbákon se.

Hirtelen kinyílik a fürdőszobaajtó és Buborék megáll benne.

– Min neveltél az előbb? – kérdezi.

– Csak egy hülye vicc jutott eszembe – válaszolom.

Buborék nem kérdez vissza, hogy milyen vicc az, ami eszembe jutott, csak bólint egyet és visszasétál a fürdőszobába. Az ajtót tárva hagyja. Odalép a mosdóhoz, megnyitja a forró vizes csapot és bedugaszolja a lefolyót. Rövid kotorászás után pedig előhalássza a kis, fekete neszesz-szeréből a borotváját. Lassú mozdulatokkal megnedvesíti az arcát és borotvahabot ken fel az arcára. A mozdulatai olyanok, mint egy egyre lassuló film. Elálmosodom. Lehunyom a szemem és egy darabig még hallom, ahogy a borotvapenge sercegeve siklik Buborék arcán.

Aztán ott állok a Bécsi Operaház egyik női vécé ajtaja előtt, ahová Tim bezárkózott.

– Tim, a rohadt életbe, nyisd ki! – dörömbölök az ajtón, közben hallom, hogy odabent valaki megnyitja a csapot. Aztán még valami beszűrődik a borotva sercegéséből, de végül az is elhalkul.

– Nincs az az isten, Jerry – válaszolja Tim remegő hanggal.

– Gyere ki és ne hisztizz itt nekem!

– Bámulni fognak!

– Igen, bámulni fognak, Timfiú – ordítom –, de rajtad kívül még vagy százhusz embert. És tudod mit? *Hallgatni* is fognak téged. Na, most szólj hozzá!

– Mit akarnak ezek tőlem, Jerry?

– A lelkedet, édes. Csupán ennyit. Na, nyisd ki az ajtót!

– Képtelen vagyok – nyöszörgi Tim odabentről.

– Tim, drágám. Azért ez eléggé elképesztő, amit te itt most csinálsz – válaszolom higgadtan, már amennyire képes vagyok az maradni. Valaki megkocogtatja a bal vállam. „Még öt perc.” – mondja az a valaki, amitől még idegesebb leszek.

– Most ezt, hogy érted? – értetlenkedik Tim.

– Nézd. Sokszor nem értelek, ez az igazság. Például ma, mikor hajnali kettőkor hirtelen felpattantál az ágyból, hogy az ablak előtt, anyaszült meztelenül valami Charlie Parkért játsz... az egészen lenyűgöző volt.

– Tetszett? – vág a szavamba Tim.

– Te tetszettél – válaszolom. – De ez most lényegtelen. Sajnálom, Tim. Bármennyire is istenien játszol. Nem körülötted forog a világ.

– Én *tudom*, Jerry, és...

– Nem, Tim. Kamuzol – vágok a szavába. – Akkora az egód, mint ez az operaház. Század magaddal mész a színpadra és még így is képes vagy azt hinni, hogy rólad szól az egész este.

– Mit akarsz mondani ezzel?

– Kedvellek, Tim. De, ha nem jössz ki most azonnal... el foglak tüntetni – válaszolom ezúttal tényleg higgadtan. Tim hangjába rémület vegyül, és hallom, hogy a kulcs elfordul a zárban, és az ajtó nagy lendülettel kivágódik.

– Ezt nem teheted! – mondja Tim riadtan.

– Ha egyszer egyedül hagysz a színpadon – válaszolom.

– Charlie Parkért – makogja Tim. – Azt fogok neked játszani, csak ne tüntess el.

– Nem, Tim. Most nem játszhatsz nekem semmit Charlie Parkertől.

– Akkor... – mondja Tim, és az ajkai kissé megremegnek.

– Nyugodj meg, Tim – lépek oda hozzá és a bal vállára helyezem a kezem. – Csak lélegezz, ennyi az egész. Odakint is majd. Felőlem behunyhatod a szemed is, és semmi mást nem kell csinálnod, csak lélegezz.

Emlékszem az első koncertre, amit vezényeltem. Ha belegondolok, Tim akkor még alig lehetett tíz-tizenegy éves. Órákra bezárkóztam előtte a női mosdóba, és amikor Tim ugyanezt megtette, egy pillanatig úgy éreztem, magammal ordítózom a zárt ajtón keresztül. Azokban a napokban, amíg Bécsben voltam, igyekeztem minél több időt tölteni a fiúval, ami alatt egyre többször képzeltem azt, hogy Tim a tíz évvel fiatalabb önmagam, és az egyetlen dolog, ami megkülönböztet minket, az a hangjában halványan felcsillanó antillai spanyol akcentus, és hosszú, kecses jobb karja, amivel a trombitát is tartotta. Ez a „rendellenesség” nem volt semmilyen hatással a játékára, viszont, mikor a kezébe vette a farkát, a csuklóját enyhén behajlította, amitől az alkarján lévő izmok kissé kidomborultak. Ahogy így elnéztem pont az újévi koncert előtti estén, ahogy megáll az ablak előtt és egy higanygőz utcalámpa sárgás fénye körberajzolja az alakját, az egészben volt valami zsigerien borzongató. Mindig is ilyen embernek akartam magamat is elképzelni, hosszú, vékony végtagokkal és csupán annyi izomzattal a felsőtestemen, ami – ha mondjuk nyáron kisütnének – éppen kitenné egy francia étterem ínycsokját.

– Játssz valamit Dizzy Gillespietől! – mondtam.

– Bármit játszhatnék neked tőle – válaszolta halkán a vállai mögül –, úgysem ismersz semmit Dizzytól.

– Jó, akkor játssz valamit a Ramonestól – vágtam vissza, mire Tim elnevette magát.

– Tőlük meg én nem ismerek semmit – jegyezte meg mosolyogva.

– Nem ismersz? – gúnyolódtam. – Milyen zenész vagy, hogy nem volt punk korszakod?

Tim csak tovább mosolygott.

– Olvastam egyszer valamit a bátyádtól – mondta –, amiben „Isten punk korszakáról” írt.

Az Bébé első regénye – válaszoltam. – Még tizenhat évesen írta, és amikor megmutatta anyáknak, az elégettette vele a kéziratot. De amint elköltözött otthonról, újraírta, és még kiadót is talált rá. Az egész családban kiverte vele a biztosítékot. Az egész egy veszekedéssel kezdődött, amikor Bébé az ecce homót vasaltatta egy olcsó fehér pólóra. De azon a képen Isten is egy fehér pólóban nyújtja a karját Ádámnak, a pólon pedig az állt, hogy „Utálom a Sex Pistols-t”.

Tim fújta néhány szólámat a hangszeren. Majd leengedte az arca elöl, de az ujjait még párszor végigjárta a mechanikán. Éreztem, hogy ettől végigfut a lúdbőr a hátamon és a karjaimon, amiket azonnal kinyújtottam Tim felé. Újra elképzeltam, hogy én vagyok ő. A köldöke fölött vékony vonalban futó szőrszálak, a halványan megmaradt heg egy néhány évvel ezelőtti vakbél-operációról.

Tim visszatette a hangszert az ablakpárkányra és visszasétált hozzám az ágyhoz. Mellém heveredett, és azt hiszem, sikerült egy kicsit ő lennem.

Míntha magammal csináltam volna.

Egy kéz simít végig a homlokomon, mire kinyitom a szemem, és újból az ágyon fekszem, és az újévi koncertből, amit már zavaróan tompán játszanak a tévébe épített mélynyomók.

– Ha egyszer arra ébredek majd, hogy a záróizmaid teljesen elernyedtek, azzal számomra a világ összes záróizma elernyedtnek számít – mondom fennhangon. – Tudod ez mit jelent?

– Ne beszélj baromságokat – válaszolja Buborék és leöblíti a borotvát.

– Komolyan mondom. Az a vég.

– Egyelőre nem szándékozom elpatkolni, Jerry. – Buborék egy törölközőbe fúrja az arcát. Finoman körbetapogatja vele a homlokát és a halántékát, de a fülcimpáján így is marad egy kevés a borotvahabból.

– Nem, ehhez nem kell meghalnod – mondom. – De, gondolnád, hogy vannak emberek, akiknek a világ végét, és azzal együtt a szépség pusztulását egy ernyedten vöröslő segglyuk jelenti?

Buborék döbenten néz rám a fürdőszobából. Megáll az ajtóban, kezében a törölközővel és az ajtófélfának támaszkodik.

– Mit akarsz ezzel? – kérdezi. – Ennyi a világ neked? Egy feszülő segglyuk?

– Épphogy nem – válaszolom. – Csak az ember az, végül is.

Buborék felnevet, és visszasétál a fürdőszobába. Szórakozottan a körmeit kezdi el nézegetni és valami ostoba slágert dúdol. Hirtelen azt mondja, tévedek.

– Mert? – kérdezek vissza, de nem szól egy szót se hozzám, csak a kisollóval babrál. – Egyik lyukon be, a másikon beljebb – mondja és megint csak elneveti magát.

– *Mivan?* – vigyorgok.

– Semmi-semmi, csak talán mégis igazad van. Elvégre egy feszülő vagy épp egy elernyedett segglyuk a „van” és a „nincs” metaforája. Jerry ott lóg egy kötélén, és a lábszárán valami barnás folyik végig. Van Jerry, *nincs* Jerry. Jaj, és képzeld el, ha a záróizmok rajzolatát, teszem azt, meghosszabbítanánk, vajon hova futna ki...

– Jó, elég – szakítom félbe.

– Vagy épp ellenkezőleg. Ez azt jelentené, hogy azok a meghosszabbított vonalak mind egy pontba futnak be. Képzeld csak el, hogy a világmindenség, mind-mind egy segglyukba futna össze. Ez azért nem semmi.

– Jól van.

– Szóval, csak azt akarom mondani, Jerry – Buborék arca hirtelen elsötétül –, hogy baromira felhagyhatnál ezekkel, mert kezdesz a bátyádra hasonlítani. Ő mondott mindig ekkora blódségeket.

– Na és? Író, a „baromságaiból” él.

– Teletömi vele a könyveit, meg az interjút – mondja Buborék.

– Ritkán ad interjút – jegyzem meg.

– Persze, mert szinte sose kérik fel – heveskedik Buborék –, de ha mégis, akkor aztán mindent belead.

– Ugyan – legyintek. – Jelentéktelen semmiség.

Valami ilyesmit válaszolhattam Timnek is, amikor megkérdezte, mit gondolok a kapcsolatunkról. Egy kávézóban ültünk épp, az egyik utcára néző ablak mellett. Emberek sétáltak el az ablak előtt, láttam, ahogy

néhányuknak megakad a szeme rajtunk, mikor Tim átnyúlt az asztal fölött, hogy megfogja a kezem. Persze, amint kimondtam, „Jelentéktelen semmiség.”-et, Tim arcán valami megváltozott. Pedig továbbra is még hosszú percekig mosolygott ugyanúgy maga elé.

Már én se tudtam beleképzelni magam abba a helyzetbe, hogy ő lehessen. Tim olyanná vált, mint egy kinyúlt ruhadarab. Már sehogy se volt az én méretem, még ha a címkéje azt is mutatta.

Végül benyúlt a belső zsebébe és lélem tett egy fűvökát az asztalra. Azt mondta, hogy ez a nagyapjáé, vagy az apjáé volt, fogalmam sincs. Szeretné, ha az enyém lenne.

– Ez kedves tőled – válaszoltam és megvizsgáltam fűvökát.

Tim hirtelen felállt, kiment és mielőtt végleg eltűnt volna az életemből, megállt még egy pillanatra az ablak előtt.

Amikor kiléptem az utcára, még egyszer kézbe vettem Tim ajándékát. Aztán behajítottam egy közeli szemetesbe.

Elmesélem Buboréknak Bécset. Pontosan leírom, hogyan állt fel Tim az asztaltól és ment el az ablak előtt, hogyan dobtam el azt a fűvökát, visszafele haladva az időben. Amíg beszélek, Buborék háttal ül nekem az ágy szélén, némán.

Hirtelen feláll és kikotor a poggyászból egy cigarettásdobozt. Kivesz egy szálát és rágyújt.

– Nem vagyok ideges – szűri meg a szavakat foga között a cigarettaival. – Már rég visszaszoktam, és el akartam mondani.

– Félek – válaszolom, mielőtt ahhoz a részhez érek, hogy próbáltam otthonosan érezni magam a fiú bőrében. Miként képzeltem el, hogy én vagyok ő.

Buborék csak elmosolyodik.

– Attól félsz, hogy elveszítesz, mi?

Felállok az ágyról és én is kiveszek egy cigarettát a dobozból, de nem gyújtom meg.

– Feküdj le! – mondom és Buborék engedelmeskedik. Olyan arccal teszi, mintha mindegy lenne végül is. Keresztbe font karral az ágyra hengeredik és a plafont bámulja. Szájában a cigaretta lassan ég, a füstöt fújja, a hamu pedig egyszer csak az arcára hull. A szeme összerándul ettől, de nem mozdul.

Az ajtóhoz sétálok és eloltom a villanyt. A szobára sötétség borul. A cigaretta ott parázslik Buborék szájában, mint valami útjelző bója. Élesen felizzik, ezt követően Buborék hosszú sóhaját hallom. Kicsa-

tolom az övem, letolom a nadrágom és a pólómat is lehúdom magamról. Utána pedig a zoknimat is lerántom.

– Mire készülsz? – kérdezi Buborék. Valami hangot öklendezek fel, reflexszerűen szeretnék válaszolni, de visszafogom magam. Nem akarok mondani semmit.

Visszamegyek az ablakhoz, és széthúzom a függönyöket, az utcalámpa sárgás fénye pedig betölti a szobát. Megállok a párkány előtt, háttal az ágynak, és érzem magamon Buborék tekintetét. Elképzelem, hogy a farka megkeményedik ettől, miközben a tekintete többször végigsiklik rajtam.

– Tudtad – szólok meg –, hogy az ember huszonnyolc nap alatt teljesen lecsereéli a bőrét?

– Nem – feleli kurtán és elnyomja a cigarettát az éjjeliszekrényen.

– Azt nem – ismétli. – De most arra gondolok, hogy mennyire szeretnék a te bőrödbe bújni. Egy kicsit is te lenni. Még most is, mikor azt hiszem, semmitől se undorodnék jobban, mint attól, hogy magamon viseljelek. És tudod, ez furcsa. Mert fél órával ezelőtt ez lett volna a világ legtermészetesebb dolga a számomra.

– Tiszta beszéd – válaszolom megjátszva. – Talán kinyúltam egy kicsit, amíg a fürdőben voltál.

Fél órával ez előtt nem egyszer gondoltam arra – főleg azóta, hogy Timmel megismerkedtem –, vajon Buborék hányszor képzelel el, hogy ő lehetne-e én. Vagy, hogy egyáltalán elképzelel-e. Most, hogy már bizonyos vagyok ebben, nem akarom, hogy ezt tegye.

Ne mérjen végig a félhomályban, ne lássa a bal lapockámon azt az égési sérülést, amit akkor szereztem, mikor hatévesen magamra rántottam a tűzhelyről a kávénak feltett vizet. Hogy a hozzá legközelebb álló embereknek új nevet adjon, mint ahogy én teszem, csak azért, mert így olyan, mintha csakis hozzám tartoznának, senki máséhoz.

Ne akarjon én lenni.

Abban viszont már nem vagyok bizonyos, hogy ne akarnám, hogy elmenjen. Hogy most azt válaszolom:

– Csak ennyit szerettem volna mondani.

– Akkor ez egy jó felvezetés volt – suttogja Buborék. Jóéjszakát kíván és hallom, hogy az oldalára fordul.

És akkor visszafekszem mellé, mintha semmi se történt volna, de hajnalban valami neszezésre ébredek, arra, hogy Buborék csomagol. Látom, hogy a félhomályban még egyszer gondosan körülnéz, nem hagyott-e valamit itt nekem. Aztán mintegy körültekintően az előző

este megbontott doboz Pall-Mallt kiteszi az éjjeliszekrényre. Megemeli a poggyászatát, aminek alig van súlya. Az ajtóhoz sétál, lenyomja a kilincset, és kisétál. Én még egy darabig bámulok utána, de aztán felülök az ágyban. Átnyúlok a Pall-Mallos dobozért, akkor veszem észre, hogy öngyújtót is hagyott. Kiveszek egy szálat és rágyújtok. És a gombóc, amit mindaddig a torkomban éreztem, egyszerre engedni kezd.

Az egész délelőtt így telik el majd.

Kalligram, 2017/9.

ARANY

Az idén lenne kétszáz éves Arany János, és hát Arany-émlékévből nem hagyhattuk ki az erre való megemlékezést. Szép hagyomány, ugyanakkor teher is. Szinte kötelező a megemlékezés, a kultusz ápolása. És így az év vége felé egyre nehezebb olyan irodalomtörténészt találni, aki még hozzá tud vagy akar szólni Arany munkásságához, hiszen számos tanácskozás zajlott le, több konferencia-, emlék- és tanulmánykötet látott napvilágot, szinte lehetetlen ekkortájt már újat, érdemlegeset mondani. Ebből fakadt az ötlet, próbáljunk magáról az emlékévről, annak tapasztalatáról beszélni, esetleg olyan horizonton megszólalni, mely nem kizárólag az irodalom, hanem más művészeti ág felől láttatja Aranyt. Tőlünk talán kevésbé szokatlan módon esett a választás a képregényre, az Arany-adaptációk lehetőségére. Szövegben és képregényben egyaránt. Aztán arról sem feledkezhetünk meg, hogy a Szépirodalmi Figyelő újraindulása óta 15. évfolyamát tapossa, lassan felnő, nagykorú lesz, és Arannyal, Arany kapcsán erről is érdemes szólni. Ahogyan annak idején, az 1860-as években Arany szemlézett, úgy mi is szemlézünk ma. Aranyt, a hajdani SziF-et és a mait. Kicsit magunkat, a szerkesztést, a lehetőségeket. Isten éltesse Aranyt, Isten éltesse a Szépirodalmi Figyelőt!

